

Bijzondere bijstand – informatie voor gemeenten

In deze publicatie treft u nadere informatie over

- Bijzondere bijstand
- Noodzakelijke bijstand en bijstand in natura

Bijzondere bijstand

Individuele bijzondere bijstand kan/moet verstrekt worden voor daadwerkelijk gemaakte (of te maken) kosten die het college voor de aanvrager als noodzakelijk beschouwt

- die 'voortvloeien' uit bijzondere omstandigheden
- waarin de algemene bijstandsnorm niet voorziet
- waarin de aanvrager naar het oordeel van het college zelf niet kan voorzien

Wijzigingen sinds 1 januari 2015:

Categoriale bijzondere bijstand kan na per 1 januari 2015 alleen nog verstrekt worden in de vorm van een aanvullende zorgverzekering of een bijdrage in de premie van een dergelijke verzekering. Hierdoor alleen nog individuele bijzondere bijstand worden verstrekt voor kosten die daadwerkelijk gemaakt zijn (of worden). Op die manier komen de middelen voor de bijzondere bijstand terecht bij de mensen die deze ondersteuning echt nodig hebben.

Een individuele beoordeling maakt ook een integrale aanpak van de problematiek van de aanvrager van bijzondere bijstand beter mogelijk. Een integrale aanpak door gemeenten wordt ook door de decentralisaties steeds beter mogelijk. Hier valt winst mee te behalen. Niet alleen de actuele financiële problemen worden aangepakt, maar ook kan toegewerkt worden naar het aanpakken van belemmeringen en oorzaken die tot de financiële problemen hebben geleid.

Er is geen centrale inkomensnorm voor de categoriale bijzondere bijstand meer. Dat betekent dat ook huishoudens met een inkomen boven 110% van het sociaal minimum in aanmerking kunnen komen voor categoriale bijzondere bijstand in de vorm van een collectieve aanvullende zorgverzekering (of een bijdrage in de premie daarvoor).

Noodzakelijke bijstand en bijstand in natura

Noodzakelijke bijstand

De Participatiewet is het vangnet van het sociale zekerheidsstelsel en legt de nadruk op de eigen verantwoordelijkheid van de cliënt; van hem of haar wordt verwacht dat hij/zij zelf in het bestaan kan voorzien door het verrichten van arbeid. De bijstand wordt verleend voor de "noodzakelijke kosten" van het bestaan. De gemeente oordeelt aan de hand van de omstandigheden en mogelijkheden van de persoon en het gezin of er sprake is van de noodzaak om bijstand te verstrekken. In Artikel 14 Participatiewet is opgenomen welke kosten in ieder geval niet worden gerekend tot de noodzakelijke kosten. De bijstand en de daaraan verbonden verplichtingen worden afgestemd op de feitelijke omstandigheden, mogelijkheden en middelen van de persoon en het gezin.

Bijstand in natura

Bijzondere bijstand wordt als hoofdregel verstrekt als een geldbedrag 'om niet' (art 48 Participatiewet). Uitzondering hierop vormt art 57 van de Participatiewet, op grond waarvan het college (bijzondere) bijstand in natura kan verstrekken indien en zolang er gegronde redenen zijn om aan te nemen dat de belanghebbend zonder hulp niet in staat

is tot een verantwoorde besteding van zijn bestaansmiddelen. Ook bij de verstrekking van categoriale bijzondere bijstand in de vorm van een collectieve aanvullende zorgverzekering maakt de wet expliciet een verstrekking in natura mogelijk.

Met het verdwijnen van de mogelijkheid voor het verlenen van categoriale bijzondere bijstand voor schoolgaande kinderen, vervalt ook de bepaling dat dit bij voorkeur in natura gebeurt. Omdat gemeenten bijzondere bijstand voor kosten in verband met de maatschappelijke participatie van kinderen nu als individuele bijzondere bijstand verstrekken, is altijd duidelijk waaraan de ondersteuning wordt besteed en biedt verstrekking in natura op dit punt geen meerwaarde meer.

Het is niet zo dat vanaf 2015 verstrekking van (individuele) bijzondere bijstand in natura, anders dan ogv art 57 of in de vorm van een collectieve aanvullende zorgverzekering, niet meer is toegestaan. Feit is wel dat burgers, daar waar de verstrekking in natura niet wettelijk geregeld is, net als nu al het geval is altijd aanspraak kunnen maken op een uitkering in geld. Mede gelet op de jurisprudentie met betrekking tot dit onderwerp (ECLI:NL:CRVB:2011:BU7542) is het wel van belang dat de gemeente de belanghebbende hier op wijst. Hierbij geldt wel dat de kosten daadwerkelijk gemaakt moeten worden.